

KỂ CHUYỆN TƯỚNG TƯỢNG

I – MỤC TIÊU CẦN ĐẠT

Giúp HS :

– Hiểu sức tưởng tượng và vai trò của tưởng tượng trong tự sự.

Điểm lại một bài kể chuyện tưởng tượng đã học và phân tích vai trò của tưởng tượng trong một số bài văn.

II – NHỮNG ĐIỀU CẦN LƯU Ý

Khái niệm *truyện tưởng tượng*, ở đây được hiểu với nghĩa là HS không phải sao chép, kể lại chuyện có sẵn trong sách (như kể lại một truyện cổ tích) hay trong đời sống (tường thuật một việc có thật), mà biết dùng trí tưởng tượng để kể một chuyện HS tự sáng tạo.

Muốn làm được điều đó thì trước hết HS phải biết thế nào là tưởng tượng sáng tạo. Bài học này chủ yếu làm cho HS nhận ra sự tưởng tượng sáng tạo trong tự sự. Sau đó ra đề thích hợp để HS thể hiện năng lực sáng tạo.

Trong SGK cho ba bài văn tưởng tượng sáng tạo. GV có thể cho HS tìm hiểu một truyện. Các truyện kia để HS đọc thêm và luyện tập.

III – TIẾN TRÌNH TỔ CHỨC CÁC HOẠT ĐỘNG DẠY – HỌC

Hoạt động 1. HS tóm tắt truyện ngụ ngôn *Chân, Tay, Tai, Mắt, Miệng* và trả lời câu hỏi.

Cho HS tóm tắt truyện : Chú ý cốt truyện : Chân, Tay, Tai, Mắt tị với lão Miệng, là lão chẳng làm gì mà được ăn ngon, cuối cùng cả bọn không chịu làm gì, để cho lão Miệng không có gì ăn. Qua đôi ba ngày, bọn Chân, Tay, Tai, Mắt thấy mỗi mệt, không buồn làm gì cả. Sau đó chúng mới vỡ lẽ ra, là nếu Miệng không được ăn, thì chúng không có sức. Thế rồi chúng cho lão Miệng ăn và chúng lại có sức khoẻ, cả bọn lại hoà thuận như xưa.

GV nêu câu hỏi : Trong truyện này người ta tưởng tượng những gì ? Các bộ phận của cơ thể được tưởng tượng thành những nhân vật riêng biệt gọi bằng bác, cô, cậu, lão, mỗi nhân vật có nhà riêng. Chân, tay, tai, mắt chống lại cái miệng. Cuối cùng hiểu ra thì lại hoà thuận như cũ. Chuyện chân, tay, tai, mắt chống lại cái miệng là hoàn toàn bịa đặt, không thể có được. Câu chuyện được kể như là một giả thiết, để cuối cùng phải thừa nhận chân lí, cơ thể là một thể thống nhất : Miệng có ăn thì các bộ phận mới khoẻ mạnh. Ở đây bịa đặt, tưởng tượng là để làm nổi bật một sự thật thông thường : người ta trong xã hội phải nương tựa vào nhau, tách rời nhau thì không tồn tại được.

GV hỏi : Tưởng tượng trong tự sự có phải tùy tiện không, hay là nhằm mục đích gì ? HS trả lời : Tưởng tượng không được tùy tiện mà dựa vào logic tự nhiên, ở đây là tác giả phủ nhận cái logic tự nhiên ấy thì kết quả sẽ như thế nào. Tưởng tượng như vậy nhằm thể hiện một tư tưởng (chủ đề) tức là khẳng định cái logic tự nhiên không thể thay đổi được.

Hoạt động 2. Đọc truyện *Lục súc tranh công*, tóm tắt và chỉ ra những chỗ tưởng tượng sáng tạo.

- GV yêu cầu HS tóm tắt rồi bổ sung những chỗ cần thiết.
- GV nêu câu hỏi : Trong câu chuyện người ta tưởng tượng những gì ?
- + Sáu con gia súc nói được tiếng người.
- + Sáu con gia súc kể công và kể khổ.
- GV nêu câu hỏi : Những tưởng tượng ấy dựa trên những sự thật nào ?
- + Sự thật về cuộc sống và công việc của mỗi giống vật.
- GV hỏi : Tưởng tượng như vậy nhằm mục đích gì ?
- + Nhằm thể hiện tư tưởng : Các giống vật tuy khác nhau nhưng đều có ích cho con người, không nên so bì nhau.

Từ hai hoạt động trên GV cho HS học phần *Ghi nhớ*.

Luyện tập :

1. SGK không ghi thêm phần luyện tập tái hiện, nhưng GV có thể lấy một trong hai bài văn còn lại để làm tài liệu luyện tập.

Các thao tác ở đây vẫn như trên :

- + GV yêu cầu HS tóm tắt.
- + GV nêu câu hỏi về những chỗ tưởng tượng.
- + GV hỏi về ý nghĩa của việc tưởng tượng ấy.

Ví dụ, truyện gặp Lang Liêu : Ở đây, truyện tưởng tượng tại những điểm sau đây : tưởng tượng một giấc mơ được gặp Lang Liêu, tưởng tượng Lang Liêu đi thăm dân tình nấu bánh chưng, em hỏi chuyện Lang Liêu và Lang Liêu trả lời. Đáng chú ý là mấy câu hỏi để Lang Liêu bộc lộ suy nghĩ khi làm ra bánh chưng. Câu hỏi tiếp theo cho thấy không phải vì nghèo mà sáng tạo ra bánh chưng, mà vì có tình với đồng ruộng, với sản vật nước nhà. Câu hỏi 3 : Để Lang Liêu cho biết, không phải chỉ thần giúp, mà bản thân phải lao tâm khổ tứ thì thần mới mách bảo – tức là con người phải suy nghĩ, sáng tạo mới làm ra được bánh chưng. Câu chuyện tưởng tượng này giúp hiểu sâu thêm truyền thuyết về Lang Liêu.

2. SGK (tr. 134) ra năm đề văn tự sự tưởng tượng. Hãy chọn đề và phân công cho mỗi tổ chuẩn bị một đề. Đề ra một tình huống buộc HS phải dựa vào những điều đã biết để tưởng tượng thêm thành một câu chuyện có ý nghĩa.